

לקריאת הגרסה האנגלית המלאה: 10.1787/9789264235199-en

מבט אל הסביבה 2015 אינדיקטורי OECD

תקציר בעברית

מאז שנת 2000, ניתן לראות התקדמות בפליטות מזהמי אוויר מסורתיים, ביעילות הובלת דלקים, בדרישות האנרגטיות, באנרגיה במתחדשת, בשימוש במים, בטיפול בשפכים ובהגנה על מגוון ביולוגי. התקדמות זו מוסברת חלקית על ידי ההאטה בפעילות הכלכלית בעקבות המשבר הכלכלי, אך גם על ידי קליטה מוגברת מצדן של מדינות ה-OECD של מכשירים שנועדו להתמודד עם לחצים סביבתיים, ובכללם מיסוי כדי להשפיע על התנהגות הצרכנים ולהפנים עלויות סביבתיות. שיקולים סביבתיים משולבים יותר ויותר בשיתוף פעולה לפיתוח ובמחקר ופיתוח.

עם זאת, רבות מהתפתחויות אלה מתקיימות עדיין בשוליים, ולעיתים קרובות קווי המדיניות אינם עקביים, מצב שפוגע במאמצים להפחית את ההשפעות הסביבתיות השליליות. מדינות ממשיות לתמוך בדרכים רבות בהפקת דלק פוסילי ובצריכתו, והפעילות הכלכלית עודנה קשורה לפליטות פחמן ולצריכה בזבזנית של אנרגיה ושל משאבי טבע אחרים. אתגרים חשובים ניצבים בפנינו, ביניהם שינויים אקלימיים והשפעת הפגיעה בסביבה על הבריאות ועל הצמיחה וההתפתחות העתידית. כדי להתמודד עם אתגרים אלה נחוצים קווי מדיניות איתנים ומידע מהימן, במיוחד כשהצמיחה מתחדשת.

ממצאים עיקריים

זיהום אוויר מוסיף להיות סיבה לדאגה לאקלים ולבריאות בני האדם.

- ישנה עלייה בפליטות גזי חממה (GHG) ברחבי העולם אך בין השנים 2000 - 2012 נרשמה מגמת ירידה כמעט בכל מדינות OECD, עובדה המעידה על הפרדה כוללת מהצמיחה הכלכלית. הסבר חלקי לכך אפשר למצוא בהאטה שנרשמה בפעילות הכלכלית בעקבות המשבר הכלכלי, אך גם בהתחזקות קווי המדיניות בנושא אקלים ובשינוי דפוסי צריכת האנרגיה.
- עם זאת, בהשוואה למרבית האזורים האחרים בעולם, מדינות OECD פולטות הרבה יותר דו תחמוצת הפחמן (CO₂) לנפש, עם 9.6 טון לאדם לעומת 3.4 טון לאדם בשאר העולם. ההערכה היא כי עם קווי המדיניות הקיימים, פליטות CO₂ בעולם יגדלו פי שלושה יותר מן הנדרש להגבלת עליית הטמפרטורות בעולם ב-2 מעלות צלזיוס.
- נמשכת הירידה בפליטות של גופרית דו חמצנית (SO₂) ותחמוצות חנקן (NO_x) כתוצאה מחסכון באנרגיה, החלפת דלקים, בקרת זיהום והתקדמות טכנית.
- במחצית ממדינות OECD, למעלה מ-90% מהאוכלוסייה חשופים לריכוזים של חלקיקים נשימים עדינים (PM_{2.5}), שמעליהם נצפו השפעות שליליות על הבריאות. חלקיקים אלה חודרים עמוק לריאות ויכולים לכלול מתכות כבדות וחומרים אורגניים רעילים.

הביקוש למים עולה אך השימוש במים נותר יציב.

- הפקת מים נותרה יציבה בזכות שימוש יעיל יותר וקווי מדיניות תמחור משופרים, אך גם בזכות ניצול רב יותר של מקורות מים חלופיים כגון שימוש חוזר של מים והתפלה. אף כי מדינות רבות מציגות אמנם הפרדה יחסית בין הפקת מים לצמיחת התמ"ג, הרי שבשליש מהמדינות, משאבי המים נתונים תחת לחץ בינוני עד גבוה, וארצות רבות נאלצות להתמודד עם מחסור מים מקומי או עונתי. שינויי אקלים עשויים להחריף עוד יותר את המחסורים האלה, כולל בארצות שנהנות מאספקת מים מהימנה.
- קרוב ל-80% מאוכלוסייתן של מדינות OECD נהנים מטיפול ציבורי בשפכים. מספר ארצות מתמודדות כעת עם העלויות הגבוהות הטמונות בשדרוג מערכות אספקת המים והסניטציה המיושנות. אחדות מהן צריכות למצוא דרכים אחרות לשרת נקודות ישוב קטנות או מבודדות ולהבטיח בקרה נאותה על מתקנים עצמאיים קטנים לטיפול בשפכים.

מטמנות עודנה השיטה העיקרית לסילוק פסולת עירונית.

- בשנות ה-2000 נשרמה האטה בהפקת פסולת עירונית. אדם שחי באזור OECD מייצר בממוצע 520 ק"ג פסולת בשנה. כמות פסולת זו נמוכה ב-30 ק"ג בהשוואה לשנת 2000, אך בכל זאת גבוהה ב-20 ק"ג בהשוואה לשנות ה-90. אף כי יותר ויותר פסולת מוזנת בחזרה לכלכלה באמצעות מחזור, הרי שבמחצית ממדינות OECD מטמנות עודן שיטת הסילוק העיקרית.

גוברים האיזמים על המגוון הביולוגי.

- מינים רבים של בעלי חיים וצמחים במדינות OECD נתונים בסכנת הכחדה, במיוחד בארצות שבהן צפיפות אוכלוסין ותשתיות גבוהה. בצפון אמריקה ובאירופה, ב-40 שנה נרשמה ירידה של כ-30% בציפורי אדמות חקלאיות ויערות. על יערות רבים מרחף איום פגיעה, חלוקה והמרה לשימוש אחר. הביקוש לעץ כדי להגיע למטרות של אנרגיה מתחדשת ממלא תפקיד הולך וגדל בניצול היערות.

ההתקדמות הסביבתית אינה זהה בכל הסקטורים הכלכליים.

- הדרישות האנרגטיות המשיכו להשתפר בתקופה 2000 - 2014. גובר השימוש באנרגיה מתחדשת, במיוחד באירופה. סוגי אנרגיה מתחדשת מסבירים 21% מהפקת החשמל ב-OECD (15.6% בשנת 2000), וקרוב ל-9% מסך ההיצע (6% בשנת 2000). אבל דלקים פוסיליים עדיין שולטים בהיצע (80%).
- במרבית מדינות OECD, שיעורי הצמיחה של התנועה בכבישים היו גבוהים יותר משיעור הצמיחה הכלכלית. מאמציהן של ארצות לקדם שימוש בכלי רכב נקיים יותר מתקזזים לרוב עם מלאי כלי הרכב ותנועתם בכבישים. התוצאה המתקבלת היא צריכת דלק וזיהום נוספים.
- כמעט בכל המדינות פחתה כמות האדמות החקלאיות וגם פחתה כמות פליטות גזי החממה מחקלאות ומשימוש בדשני פוספט. עם זאת, חלקן של קרקעות החקלאות האורגנית נותר נמוך, קצת יותר מ-2%, אף כי מספר זה טומן בחובו הבדלים ניכרים בין הארצות השונות. חלקן נוטה להיות גבוה יותר במדינות האיחוד האירופי, כשבמדינות מסוימות הוא מגיע לכדי 10% עד 17%.

נרשם גידול בתמיכה במחקר, בפיתוח ובחדשנות.

- ההוצאה הציבורית על מו"פ בנושאי סביבה גדלה מאז שנת 2000 ביותר מ-20%, והתאוששה בקצב מהיר יותר מזה של המו"פ הציבורי הכולל לאחר המשבר הכלכלי של 2008. עם זאת, חלקה בהוצאה הציבורית הכוללת על מו"פ נמוך מ-2%. חלקה של ההוצאה על אנרגיה מתחדשת מתוך סה"כ ההוצאה על אנרגיה גדל מ-9% ל-24%.
- נמשכה העלייה בסיוע הרשמי לפיתוח (ODA) למטרות הגנה על הסביבה. חלקו מתוך הסיוע הרשמי הכולל לפיתוח גדל מ-9.6% ב-2002 ל-12.6%. הסיוע לאנרגיה מתחדשת עלה על הסיוע לסוגי אנרגיה לא מתחדשים.

מוסיף להיות קשה יישום מכשירי השוק לתמחור הזיהום.

- השימוש במסים הקשורים לסביבה גובר אך נותר מוגבל בהשוואה למסי עבודה. ההכנסה שגייסו ייצגה כ-1.6% מהתמ"ג ב-2013. עיקרה ממסים על אנרגיה (69%) ועל כלי רכב ותחבורה (28%). שינויים בשיעורי מסים על אנרגיה, איתותי מחיר לא שווים, רמות מיסוי נמוכות על דלקים בעלי השפעה סביבתית ניכרת, ופטורים על דלק שבו משתמשים בסקטורים מסוימים, מונעים מעבר לכלכלה הממעיטה להשתמש בפחמן. ארצות רבות מוסיפות להטיל מסים גבוהים יותר על נפט מאשר על דיזל, וחלקם של המסים מתוך המחירים לשימוש הקצה על פי רוב גבוה יותר למשקי בית מאשר לתעשייה.

© OECD

תקציר זה אינו מהווה תרגום רשמי של ה-OECD.

שעתוק תקציר זה מותר בכפוף לאזכור זכות היוצרים של ה-OECD וכותרת הפרסום המקורי.

תקצירים רב-לשוניים הם קטעים מתורגמים מתוך פרסומים של ה-OECD שפורסמו במקור באנגלית ובצרפתית. ניתן

להשיגם ללא תשלום בחנות המקוונת של ה-OECD, בכתובת www.oecd.org/bookshop

למידע נוסף, ניתן ליצור קשר עם יחידת זכויות ותרגומים של ה-OECD, מינהלת ענייני ציבור ותקשורת, בדוא"ל:

rights@oecd.org, או בפקס מס':

+33 (0)1 45 24 99 30

OECD Rights and Translation unit (PAC)

2 rue André-Pascal, 75116

Paris, France

תר האינטרנט שלנו www.oecd.org/rights

Read the complete English version on OECD iLibrary!

© OECD (2015), *Environment at a Glance 2015: OECD Indicators*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/9789264235199-en